

Angela Merkel encara està esperant una solució europea a la crisi de refugiats. Àustria, però, a qui se li està esgotant la paciència, s'ha sumat als països de la ruta dels Balcans en la imposició d'un Pla B. Amb el tancament de les fronteres, però, la situació a Grècia es va tornant perillosa.

Una solució 'de facto' pren forma als Balcans

Giorgos Christidis, Katrin Kuntz, Walter Mayr, Peter Müller, Jan Puhl i Mathieu von Rohr
© Der Spiegel

És un recent dimecres al matí i, en el vintè pis amb parets de vidre del gratacel Ringturm al cor de Viena, militars uniformats s'han reunit amb altres oficials militars condecorats i funcionaris del Govern d'alt nivell. La vista és àmplia, s'estén per l'est als boscos de Viena i per l'oest als boscos a la vora del riu Danubi. Es poden veure fins i tot la frontera amb Eslovàquia i les terres baixes de la frontera amb Hongria, dues de les fronteres que el país te intenció de començar a protegir en un intent de blocar l'entrada de més refugiats atesa l'absència d'un pla europeu eficient.

El ministre de Defensa, Hans Peter Doskozil, un socialdemòcrata que només ha estat en actiu des de fa quatre setmanes, està parlant amb un petit grup. No és d'aquells que temen conflictes. Afirmar que, en lloc de criticar Àustria per fixar un límit quant al nombre de refugiats que està disposat a acollir cada dia al país, la Comissió Europea hauria de complir amb la seva obligació d'arribar a una solució europea a la crisi de refugiats. Altrament, l'únic que s'aconseguirà

és que les tendències actuals es magnifiquin, assegura. "Tots els Estats membres de la UE s'estan retractant de les seves posicions i estan prenent les seves pròpies mesures nacionals".

Ha sigut una setmana de mesures en solitari i de creixent tensió en el marc d'una Europa profundament fragmentada. El 7 de març, la UE tornarà a intentar trobar una solució a la crisi de refugiats en una cimera especial a Brussel·les. La cancellera alemanya Angela Merkel continua posant les seves esperances en Turquia, amb la intenció de demanar al país que aturi el flux de refugiats i fins i tot que en retorni alguns als seus països d'origen. Al mateix temps, però, els països de la ruta dels Balcans han començat a prendre mesures pel seu compte, amb Àustria al capdavant.

Ara que Viena solament accepta 80 sol·licituds d'asil per dia en la frontera de Spielfeld amb Eslovènia, i ara que els altres països balcànics han restringit l'entrada de refugiats en resposta a aquesta mesura, els immigrants han començat a donar marxa enrere a Grècia. En la seva entrevista, el ministre de Defensa Doskozil no ha fet cap intent de contradiir la impressió que aquesta conseqüència pretenia. Afirmar que, actualment, el seu ministeri està examinant quants

soldats haurien d'enviar-se a Macedònia amb el fi de protegir la seva frontera amb Grècia. Aquesta frontera s'ha tancat als afganesos des de dilluns, només sirians i iraquians estan autoritzats a passar. Dimarts i dimecres d'aquesta setmana, un total de només 150 refugiats van entrar en territori macedònic. Dijous de matí, a 100 més se'ls va permetre entrar abans que Macedònia tanqués la seva frontera. Es desconeix quan i si tornarà a obrir-se.

A Àustria li ensenyen el dit del mig

Un dia abans, el Govern austríac havia celebrat una conferència sobre la qüestió dels refugiats a Viena, a la qual solament alguns països de la ruta dels Balcans estaven invitats a assistir. Grècia i la majoria de la resta de membres de la UE no figuraven entre els convidats. Grècia va enfurir a causa de l'exclusió i va reaccionar amb la retirada de l'ambaixador de Viena, un gest conegut en el món diplomàtic com ensenyar-li a Àustria el dit del mig. Atenes va continuar dividint amb la cancel·lació d'una visita a la capital grega de la ministra de l'Interior Johanna Mikl-Leitner.

La preocupació a Brussel·les ha augmentat amb rapidesa aquests últims dies perquè els tancaments descoor-

dinats de fronteres podrien derivar en caos i potser i tot en inestabilitat als Balcans. La Comissió Europea ha intentat parar l'efecte dòmino en la ruta dels Balcans mitjançant unes dures declaracions: les restriccions de Viena respecte als refugiats són "incompatibles amb les obligacions imposades per la legislació europea i internacional", va escriure el comissari europeu de Migració Dimitris Avramopoulos en una dura carta al ministre de l'Interior austríac. El ministre d'Afers Exteriors de Luxemburg Jean Asselborn va afirmar dimarts que Europa ja no té un pla. "Anem de cap a l'anarquia", va assegurar.

Grècia s'ha convertit *de facto* en el punt de concentració de la gran majoria de refugiats que es dirigeixen al nord. Un diplomàtic de la UE va dir amb franquesa que "el país s'està convertint en un únic i enorme punt d'accés," referint-se al pla d'establir punts de registre centrals de refugiats en les perifèries europees. Grècia ha estat sumida en una profunda crisi econòmica i ara s'ha vist completament superada per la tasca de subministrar aliments i refugi a desenes de milers de refugiats. Al voltant de 12.000 immigrants estan encallats al país i els quatre campaments oficials estan desesperadament abarrotats. Una portaveu

de Metges Sense Fronteres adverteix que si als afganesos se'ls continua impeding avançar cap al nord, el sistema es col·lapsarà "en només vuit dies." Com que no hi ha "un pla d'emergència realista", diu, l'organització s'està preparant per al pitjor. La Comissió Europea, no obstant, està proporcionant ajuda d'emergència amb l'objectiu de prevenir el col·lapse de l'estat a la frontera de Turquia.

Desenes d'autobusos amb vora 5.000 refugiats van ser detinguts per la policia en les carreteres la setmana passada a Grècia perquè els campaments d'Idomeni, en la frontera de Grècia i Macedònia, excedien la seva capacitat. Unes 500 persones continuaren caminant per la carretera i passant la nit al costat de pagesos enfadats que han estat bloquejant el tràfic amb els seus tractors les últimes setmanes en protesta contra les polítiques d'austeritat de Tsipras. Són escenes vergonyoses que s'han escampat per tot el país, que simbolitzen el fracàs europeu.

"Un miracle"

La situació a la capital grega és especialment dramàtica. Els punts principals de crisi més recents es troben a les terminals de ferri al port del Pireu i a la plaça Victòria, al cor d'Atenes. Centenars

de persones han acampat a la plaça, dormen en terra i deambulen pels carrers. El creixent caos recorda la situació d'Hongria l'estiu passat quan el primer ministre Viktor Orbán va permetre que la situació es tornés tan intolerable que la cancellera Merkel va respondre amb l'obertura de les fronteres.

Hassan Mohamadi, un afganès de 26 anys, no sabia res del desgavell quan va desembarcar del ferri *Blue Star I* a les 6:30 hores dijous de matí. Sostenint la mà de la seva dona amb una mà i la seva filla de cinc mesos amb l'altra, va afirmar aquell matí que era feliç de nou per primera vegada en molt de temps. Al voltant de 1.300 immigrants de les illes de Lesbos i Quios van arribar a Atenes aquell matí a bord del *Blue Star I*.

"És un miracle que hàgim arribat", va dir Mohamadi, afegint que ell i la seva família havien estat de travessia durant 12 dies i fugien del seu poble, Our, a causa de la pobresa, els atemptats suïcides i l'Estat Islàmic, que ha començat a expandir-se a Afganistan. Mohamadi desitja continuar a Alemanya, però de moment ell i la seva família estan atrapats a Atenes. Semblava perplex quan es va assabentar que no podria continuar el seu viatge cap al nord. Al port, un immigrant traficant es va acostar a ell i →

MESURES. La cancellera alemanya Angela Merkel continua posant les seves esperances en Turquia, però els països de la ruta dels Balcans han començat a prendre mesures pel seu compte amb Àustria al capdavant. A la imatge de baix, el ministre de Defensa d'Àustria Hans Peter Doskozil afirmava que la Comissió Europea hauria de complir amb la seua obligació d'arribar a una solució europea.

→ li va oferir: “Si tens diners, et porto allà”. El viatge a Alemanya per la nova ruta a través d'Albània té un cost de vora 3.000 euros.

Aquesta setmana al parlament, el primer ministre Alexis Tsipras va assegurar: “No acceptarem la conversió del país en un magatzem d'ànimes”, amenaçant que Atenes bloquejaria les decisions de la UE fins que la distribució de refugiats entre els Estats membres s'apliqués. “No tolerarem que alguns països construeixin barreres i murs a les fronteres sense que acceptin ni un refugiats”, va afirmar. Quines poden ser, però, les conseqüències? És tracta simplement d'una amenaça buida d'Atenes?

El vice-ministre d'Afers Exteriors Nikos Xydakis, va parlar amb *Der Spiegel* per telèfon a fi de tractar sobre aquestes qüestions. “Des del 23 de setembre, quan va tenir lloc la primera cimera sobre els refugiats, hi ha hagut moltes reunions posteriors. A l'octubre, Turquia va participar i acceptar un pla comú, i va estar d'acord amb la tornada d'un nombre considerable de refugiats. Ni Turquia ni els Estats membres de la UE, però, han obeït l'acord. Alemanya va prometre mantenir l'*statu quo* en la seva frontera fins a la pròxima cimera el 7 de març, però també ha fracassat”.

Segons Xydakis, Grècia es troba completament sola. “Aleshores, per què adherir-se a un nou acord?”. Considera que Grècia podria començar a exercir el dret a veto més enllà de la cimera sobre els refugiats i utilitzar-lo en tots els assumptes de la UE quan es requereixi unanimitat.

“El millor aliat de Grècia”

Atenes està considerant declarar l'estat d'emergència i sol·licitar ajuda de la UE per fer front a la situació dels refugiats. Fins avui, el Govern d'Atenes ha declinat donar un pas al marge de les consideracions polítiques. Atenes estima, però, que amb aquesta mesura, podria provocar que els Estats membres de la UE mostressin solidaritat

amb Grècia pel que fa a la crisi de refugiats.

El principal responsable de frenar els refugiats que continuïn el seu viatge cap al nord de Grècia és Gjorge Ivanov, president de Macedònia. A la seva residència a Villa Vodno, al sud de Skopje, Ivanov defensa que “Macedònia és la millor aliada de Grècia.” No ho sembla, però, en la realitat. Les relacions entre els dos països han sigut tenses des de la independència de Macedònia, fonamentalment perquè Grècia no està disposada a acceptar que el seu veí al nord tingui el mateix nom que una de les seves províncies. Europa és un continent complicat.

El tancament de la frontera amb Grècia va ser una mera reacció. “Quan un país al nord restringeix les seves fronteres, nosaltres fem el mateix”, declara. Macedònia va elucidar que solament toleraria 2.000 immigrants que al mateix temps travessessin el país, continua Ivanov. Macedònia no forma part de la UE, però s'està comportant de manera més responsable que alguns dels Estats membres, insisteix el president. Afirma que ja no podia esperar que es prenguéss

una decisió a Brussel·les. Altrament, Macedònia s'hauria vist envaïda per refugiats. “En temps de crisi, cada país ha de trobar les seves pròpies solucions”.

Les paraules d'Ivanov són un rèquiem de la visió d'una Europa que pot trobar respostes comunes a problemes a què països individuals no poden fer front pel seu compte.

Solidaritat és una paraula que ha fracassat en un intent d'avançar en l'Europa de l'est. Els membres del Grup Visegrád,

compost per Polònia, Hongria, República Txeca i Eslovàquia, comparteixen un passat comú com a països comunistes i sovint es veuen a ells mateixos en la perifèria d'Europa, tant geogràficament com psicològicament. Els Governos d'aquests països tenen el suport d'una població summament escèptica pel que fa a la benvinguda de refugiats al seu país.

Entre els líders polítics del Grup Visegrád, el primer ministre hongarès Viktor

Orbán és l'oponent amb més influència en les polítiques sobre migració de Merkel. Aquesta setmana, va anunciar que tenia la intenció de celebrar un referèndum respecte a la distribució de refugiats entre els Estats membres de la UE com es va acordar el passat setembre. Als votants se'ls preguntarà: "Voleu que la UE prescriuï la reubicació obligatòria dels ciutadans no hongaresos a Hongria sense l'aprovació del Parlament hongarès?"

Encarregats de fer el treball brut d'Alemanya

Brussel·les i Berlín estan furiosos amb Orbán per culpa d'aquesta mesura. El president del Parlament Europeu, Martin Schulz, va revelar a *Der Spiegel*: "Segons el pla de distribució, Hongria acollirà suposadament 1.294 refugiats. No entenc com podeu celebrar un referèndum contra això, llevat que es consideri l'allunyament d'una Europa solidària i responsable".

La probabilitat que la cimera sobre els refugiats de la UE el pròxim 7 de març tingui èxit està disminuint dia a dia. I la cancellera Merkel està cada vegada més aïllada amb el seu pla de solucionar la crisi amb l'ajuda de Turquia. Molts polítics de l'Europa de l'est i diplomàtics de la UE consideren que la solució de Turquia que ofereix Merkel no generarà resultats ràpids. L'escepticisme també s'ha estès a Viena, on gairebé ningú no creu que el problema es resoldrà amb l'enviament d'uns milers de milions d'euros a Ankara. "I si es pot," afirma un membre del gabinet del ministre d'Afers Exteriors austríac Sebastian Kurz, "aleshores cal que li deixem clar a Turquia allò que esperem, no sols que impedeixin que els refugiats continuïn endavant, sinó també que deixin de bombardejar els kurds".

El descontentament amb Alemanya també creix per un altre motiu: de la mateixa manera que Berlín està criticant les mesures que els països de la ruta dels Balcans han pres, Alemanya s'està beneficiant d'ells evitant que quantitats de refugiats entrin al país. "Estem fent el treball brut d'Alemanya", assegura un diplomàtic de l'Europa de l'est de la UE.

El ministre de Defensa austríac Doskozil hi està d'acord. "Alemanya hauria d'estar més agraïda". Afirma que Àustria està simplement assegurant que els països de la ruta dels Balcans estiguin coordinats els uns amb els altres. Les crítiques d'Alemanya "són totalment incomprensibles", diu, i afegeix que als refugiats els van enviant al nord de manera ordenada. "Hi ha una alternativa", afirma. "Podríem simplement permetre que continuessin de qualsevol manera fins a Alemanya". ●

Traducció de Núria López Alemany